

PREDELAVA ŽIVIL ŽIVALSKEGA IZVORA KOT DOPOLNILNA DEJAVNOST NA KMETIJAH

Dokument je nastal v sklopu izvajanja projektnih aktivnosti projekta »KROG« – Vzpodbujanje kmetijstva, rokodelstva in domače obrti ter gastronomije ob Smaragdni poti, ki se izvaja v okviru programa LEADER, LAS za razvoj, NIP 2011. Projekt je sofinanciran je s pomočjo Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja. Organ upravljanja za Program razvoja podeželja RS za obdobje 2007-2013 je Ministrstvo za kmetijstvo in okolje.

Partnerji v projektu so Kmetijski-gozdarski zavod Nova Gorica, Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija d.o.o. Idrija, Posoški razvojni center, JZ Triglavski narodni park, Ustanova Fundacija BiT Planota, Občina Bovec, Občina Cerklje, Občina Idrija, Občina Kanal ob Soči, Občina Kobarid, Občina Tolmin, Mestna občina Nova Gorica.

Za vsebino dokumenta sta odgovorna Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica in Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija d.o.o. Idrija

EVROPSKA UNIJA

REPUBLIKA SLOVENIJA

Bogastvo podeželja ob Smaragdni poti

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Prirreja mleka, mesa, medu, jajc in rib spada med osnovno kmetijsko dejavnost. Ta področja urejajo predpisi o primarni kmetijski dejavnosti. Vsaka predelava, klanje in pakiranje živil živalskega izvora mora upoštevati dodatne predpise, ki urejajo tako splošne pogoje o teh dejavnostih (dopolnilna dejavnost, transport, davki,...), kot tudi specifične zahteve glede rokovanja z živali živalskega izvora. Seveda mora biti primarna proizvodnja in predelava povezana in zagotoviti se mora sledljivost do končnega porabnika. Vsi postopki v procesu morajo zagotavljati, da bo končni proizvod varna hrana, ne glede na količine ali postopke dela.

Uredba o vrsti, obsegu in pogojih za opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji predpisuje, da morajo pri neposredni prodaji končnemu potrošniku lastne surovine predstavljati 100% potrebnih surovin, v drugih primerih pa najmanj 50% količine, ter da je največji fizični obseg ribogojstva in predelave sladkovodnih rib do 3000 kg letno.

Kakšni morajo biti obrati in kakšne so higienske zahteve, ki morajo biti izpolnjene pri predelavi živil živalskega izvora, je opredeljeno s Pravilnikom o obratih na področju živil živalskega izvora (Uradni list RS 51/2006), s Pravilnikom o prilagoditvi določenih higienskih zahtev za obrate na področju živil živalskega izvora (Uradni list RS 105/2006) ter z zahtevami iz Uredbe (ES) 852/2004 in Uredbe (ES) 853/2004.

Nosilec živilske dejavnosti je odgovoren, da za vse stopnje pridelave, predelave in distribucije, ki jih izvaja, zagotovi ustrezne higienske zahteve, ter da je pravilno registriran oziroma da ga odobri pristojni organ. Postopke registracije oziroma odobritve ter celovit nadzor pri proizvodnji živil živalskega izvora izvaja Veterinarska uprava Republike Slovenije (VURS).

Glede na količine predelanih izdelkov, izvor surovine in način prodaje je odvisen način evidentiranja obrata na VURS.

Poznamo obrate brez registracije, registrirane obrate in odobrene obrate.

OBRATI BREZ REGISTRACIJE

Kmet lahko proda majhne količine pridelkov končnemu porabniku na domu ali mu jih dostavi v obsegu, ki ne sme presegati:

- surovega mleka 30 l dnevno ali 10.000 l letno,
- konzumnih jajc 200 kom na dan ali 70.000 kom letno,
- vso količino doma pridelanih čebeljih pridelkov,
- ulov in pridelavo rib do 3.000 kg letno.

REGISTRIRANI OBRATI

Registrirani obrati morajo zagotoviti 100% količino lastne surovine, kar pomeni:

- pri perutnini in kuncih, da morajo biti živali v reji na kmetiji od rojstva ali najmanj en mesec,
- pri predelavi ostalih živali, da se lahko uporablja meso živali, ki so bile v reji nosilca živilske

dejavnosti od rojstva ali najmanj tri mesece. Pri predelavi mesa je sicer dovoljeno dokupiti meso, vendar samo v količini, ki je potrebna glede na tehnološke zahteve za posamezno vrsto mesnega izdelka in tistih vrst živali, ki jih na kmetiji nimamo.

Dovoljeni obseg in dejavnosti za registrirane obrate na kmetijskim gospodarstvih:

- zakol kuncev in perutnine ter prodaja svežega mesa kuncev in perutnine, do 77 GVŽ,
- razsek in prodaja svežega mesa parkljarjev, kopitarjev in gojene divjadi,
- predelava mesa parkljarjev, kopitarjev in gojene divjadi do 52 GVŽ,
- predelava mleka do 600 l dnevno,
- uplenjena divjad, če količina presega 20 % paniranega odstrela,
- predelava rib do 15.000 kg letno.

Pri izračunu GVŽ se uporabljajo naslednji pretvorniki:

- govedo, kopitarji 1,00 GVŽ,
- prašiči nad 110 kg, plemenske ovce in koze ter velika gojena divjad 0,40 GVŽ,
- teleta in žrebeta 0,30 GVŽ,
- prašiči do 110 kg, ovce in koze 0,25 GVŽ,
- jagnjeta, kozlički in odojki do 20 kg žive mase 0,06 GVŽ.

Parkljarji in kopitarji morajo biti zaklani v odobrenem obratu za klanje živali.

Prodaja izdelkov iz registriranih obratov

Izdelke iz registriranih obratov se lahko prodaja neposredno končnemu porabniku na mestu izvora (kar pomeni prodajo na domu), na tržnici ter posrednikom do 25 odstotkov od skupne količine izdelkov.

Preden gredo živila na tržišče, morajo biti ustrezno označena najmanj z naslednjimi podatki:

- ime proizvoda oziroma naziv vrste živali,
- podatki o proizvajalcu (ime in priimek, naslov),
- datum proizvodnje oziroma zakola,
- način shranjevanja, kjer je to potrebno,
- način priprave, kjer je to potrebno,
- morebitna vsebnost aditivov,
- rok uporabnosti pri hitro pokvarljivih živilih z besedama »porabiti do«,
- če je izdelek iz surovega mleka »narejeno iz surovega mleka«.

Ureditev prostorov

Prostor mora biti urejen tako, da zagotavlja takšne higienske pogoje, v katerih se lahko nemoteno izvaja dejavnost, katere cilj je proizvodnja varnih živil živalskega izvora.

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Bogastvo podeželja ob Smaragdni poti

Dobro je, da so prostori dovolj veliki, zračni in dobro osvetljeni. Materiali, ki jih uporabljamo pri izgradnji, morajo biti takšni, da omogočajo temeljito čiščenje in razkuževanje.

Omogočeno je tudi opravljanje različnih postopkov predelave s časovnim zamikom v istem prostoru (na primer klanje in razsek mesa), vendar je potrebno med postopki prostor in opremo temeljito očistiti.

Za sistem zagotavljanja notranjega nadzora zadostuje uporaba Smernic dobre higienske prakse (če so potrjene) oziroma vodenje ustreznih evidenc.

ODOBRENI OBRATI

Če se na kmetiji izvaja dejavnost predelave živil živalskega izvora kot dopolnilna dejavnost na kmetiji in ne izpolnjuje pogojev za registracijo obrata, je obvezna odobritev obrata. To je, če se v dejavnosti ne zagotavlja 100% lastnih surovin, če se proda več kot 25 % odstotkov izdelkov posrednikom in če proizvodnja presega dovoljeni obseg oziroma izvaja dejavnosti, ki so navedene pri registriranih obratih. Prav tako je potrebna odobritev za tiste obrate, ki svoje izdelke tržijo izven območja Slovenije. Omejitev ne velja za pridelavo medu in ostalih čebeljih pridelkov.

Odobreni obrati:

- klavnice in razsekovalnice za meso (dovoljen zakol na kmetijah do 1000 GVŽ letno,
- predelovalni obrati za meso,
- obrati za ribiške proizvode in školjke,
- predelovalni obrati za mleko in mlečne izdelke,
- pakirni centri za jajca in predelavo jajc,
- drugi predelovalni obrati živil živalskega izvora, hladilnice, veletržnice in podobno.

V odobrenih obratih se lahko izvaja tudi usluge klanja in predelave.

Bistvo postopka odobritve je v tem, da VURS opravi pregled izpolnjevanja predpisanih pogojev pred pričetkom izvajanja živilske dejavnosti.

Vsak odobren obrat mora izpolnjevati zahteve glede prostorov, opreme in zaposlenega osebja ter glede vzpostavitve in vodenja sistema notranjih kontrol, ki temelji na načelih sistema HACCP.

Postopek registracije ali odobritve obrata

Nosilec dejavnosti mora oddati vlogo za odobritev ali registracijo obrata na območni urad VURS najkasneje 15 dni pred predvidenim pričetkom oddaje živil na trg oziroma pričetkom dejavnosti. Oblika vloge je predpisana (obrazci so objavljeni na spletni strani VURS), vlogi mora biti priložen tloris obrata z vrisano opremo in tehnološkimi potmi.

V postopku registracije VURS vpiše obrat v evidenco registriranih obratov in nosilcu živilske dejavnosti pošlje izpis iz evidence registriranih obratov, ki velja kot potrdilo o registraciji.

V postopku odobritve obrata se VURS o odobritvi odloči z odločbo.